

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATIRIÒH
HUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SÚSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LA NOTA DEL DIA

• Al sonar la media noche—en un vaso de cristal,
• entre tres claras de huevo—tu futuro encontrarás •
(CLAVÉ. La Verbenu de S. Juan).

CRÓNICA

Lo Tribunal Suprém qu' entén en las qüestions judicials resideix á Madrit: causas que á Provincias se guanyan, á Madrit se perden y vice-versa. Pero está vist qu' en qüestions literarias lo Tribunal Suprém resideix á Barcelona.... Millor que Tribunal, podrém dirne *Jurat suprém* y la idea no será tan pretenciosa y estará mes ajustada á la realitat, puig mentres los Tribunals deuen son nomenclatura al govern del rey, los jurats son de ordre popular, y 'ls Jurats literaris que funcionan en lo Teatro, se constituheixen espontáneament.

Dissapte á la nit va reunir-se á Novedats: formavan part del tribunal la flor y nata dels nostres literats y artistas, lo mes selecte dels aficionats: l' element *poble*, amant de las emocions, s' havia instalat en las alturas: algún que altre burgés se trobava escampat per las butacas.

L' acusada era *Teresa*, filla de *Clarín*. Hi havia gran ansietat per coneixer-la, y aqueixa ansietat era motivadíssima.

A Madrit l' havían condemnada á mort, y lo pitjor del cas es que l' havían condemnada á una pena tan grave, sense voler sentir-la. Primer lo públich vá desairarla y l' endemá ho feya la premsa, per veu de los *chicos* que no cultivan la crítica meditada sino l' impressió lleugera, y qu' en lloch de dirigir l' opinió inducta se deixan arrastrar per ella.

Algú suposa que á l' infelís *Teresa* volgueren ferli purgar pecats del seu pare, perque *Clarín* en sos tractes ab los literats usa mes el vinagre que 'l sabó, lo fuet que l' incenser.... Si es aixó una culpa que la pagui *Teresa*.... Dels pecats dels pares que 'ls fills ne vajan geperuts. Adagi antich qu' en cassos com lo de autos no es lícit invocar-lo en lo palau de la serena Justicia, devent quedar relegat en la sentina de las malas passions, ahont fermentan la rancunia y la venjansa.

¡Pobra *Teresa*! ¡Tant maca qu' es!...

Dissapte varem veure destacar sa radiant figura de mártir sobre un quadro de miseria y brutalitat, ahont la fam, la malaltia, las passions socials, la borrarxera destilan lo seu virus maléfich. Y ella no sols se presserva, no sols se mostra sorda á tot estimul de seducció, qu' en l' ordre purament material podría restituhirli 'l benestar de altres dias millors, sino que, sense vacilar un instant accepta impávida la seva creu d' esposa y mare, y la besa ab heroica resignació.

¡Quin tipo mes hermós arrancat de la vida espiritual del poble treballador!...

¿Y há qui gosa á dir que 'l drama de *Clarín* es immoral? Unicament los curts de vista y de gambals poden proferir semblant blasfemia.

¿Es que hi ha algú á qui li dol que 's portin á la escena las miserias de las classes obreras exacerbadas pels odís anarquistas? ¿Es que hi ha qui s' alarma al sentir los aplausos de las galerías, cada vegada que de la boca del obrer desesperat y excitat per l' alcohol s' escapan bramuls d' odi y rabiosas amenassas? Donchs sápigán los que de prudents blasonan que si un mal existeix no 's cura pas ocultant-lo; y no olvidin de cap manera que tot lo que viu y aienta es materia utilizable per l' escriptor y per l' artista. Precisament la farrenya figura de Roch es lo que més fá ressaltar la hermosura de *Teresa*, y aquesta es en definitiva la que se sobreposa, aquesta es la que triunfa dintre de las impalpables y poderosas corrents de l' emoció

que van invadint l' esperit dels espectadors, sense distinció de classes, perque 'ls verdaders sentiments humans no las consenten.

Clarín á la seva obra, filla de son vigorós talent creador la titula modestament *ensaig* dramátich. ¡Y pensar que ni la modestia li va valer perque á Madrit se li fes justicia!....

Será un ensaig, si volen, los que en una obra escénica hi buscan avants que tot las *manganxas* del ofici, la *ficelle* de que parlan los francesos, l' estructura habilidosa, los cops d' efecte inesperats. Pero pels que á totas las condicions preferim la sinceritat; pels amichs mes del filet que de la salsa; pels que posém en primer lloch l' idea, 'l pensament de l' obra, y la vida dels seus personatjes; pels que 'ns sentim mes enamorats de una frase justa sintética iluminant de sopte la part mes fonda de un carácter, que no de un fútil rasgo d' ingeni ó d' una situació artificiosa, per nosaltres l' ensaig del aprenent adquireix tot lo valor de obra de mestre.

No importa que Clarín, com á crítich, siga partidari de buscar minucias en las produccions agenas, de cassar *gazapos*, y empetitir lo judici de las obras que somet al seu exámen... Si la ley qu' ell sol aplicar als demés y ab la qual s' ha creat tants enemichs no es la mes justa, ni la mes oportuna ¿per qué pel prurit de aplicarla á n' ell s' han de tancar los ulls á la evidencia?

Y l' evidencia en lo present cas es massa hermosa, es massa genial, perque no 's tinga de distingir entre *Clarín* crítich y *Teresa*, drama.

Aquesta evidencia realsada per la Guerrero y en Diaz de Mendoza, empanyada algun tant pels demés intérpretes, va imposarse al nostre públich ab forsa soberana.

Ab religiós silenci siguié escoltada en lo seu comens. Després ressonaren aplausos calurosos, espontáneos, engendrats per l' escalf de la emoció que guanya á un auditori, y que res tenen que veure ab las manifestacions de la quadrilla assalariada al servey de las empresas que s' empenyan en dar gat per llebra. Al públich que hi havia dissapte á *Novedats* no se l' enganya. Y finalment, al terme ja de aquell judici, 'ls aplausos se transformaren en una gran ovació.

La desairada *Teresa* quedava redimida. Lo públich de Barcelona revocava 'l fallo del públich de Madrit, refrendat ab tan ensanyament per los *chicos* de la premsa.

Pero ab tot aixó no 's va fer encare justicia plena al pare de *Teresa*. Si quan lo públich feya alzar lo teló tantas vegadas aclamant lo seu nom, hi hagués atinat, hauria hagut de demanar la repetició entera de l' obra. No va ferse, no per falta de desitj, com aixís se manifestava en lo saló de descans després de la representació, sino per falta de costum.

No se m' oculta que aquest hauria sigut un honor desmesurat; pero desmesurat també va ser lo desaire que *Teresa* va rebre á Madrit.

Y tan desmesurat com inmerescut.

P. DEL O.

MATERIALISME

¿Te recorda? Era al morir
la tarde de l' altre dia
quan jo tot plé d' alegría
de tú 'm vinguí á despedir.
Era un negoci d' urgencia

LOS MESOS ILUSTRATS

Mentres lo bon capatás
confiat, al somni s' entrega,

la colla dels segadors,
sega que sega!

que m'obligava à marxar
y vaig venir per sellar
lo pacte d'aquella ausència
Pero tú enrahonant per cent
pintant la teva passió...
quan vaig esse à l'estac'ó
ja havia marxat lo tren.
Y ara si en los ratos d'oci
consulto butxaca y cor,
veig que 'm sobra 'l teu amor
y que 'm falta aquell negoci.

J. PUIG CASSANYAS.

UNA NOVA CONTRIBUCIÓ

¡Aquests francesos son lo mateix diable!
Veyent lo séu erari nacional faltat de recursos
¿saben quina ocurrencia han tingut?
La d'establir una contribució sobre
'ls solters.

Lo diputat que ha concebut l'idea
n'ha fet, al presentarla, una defensa
tan eloqüent com decisiva.

—Implantant aquesta contribució—
ha dit—lograrém dugas cosas. Primera:
disminuir lo número de solters. Segona:
aumentar los ingresos.

Si hi hagués atinat, podia haver
anyadit:

—Y tercera: fomentar la fabricació
de plats, porque com més matrimonis
hi haja, més se 'n trencarán.

A horas d'ara 'l projecte no ha pas-
sat de la categoria de tal; pero tots los
senyals indican que las simpatías de la
Cámara francesa están en favor séu.

Segurament los representants del
país, si, com es d'esperar, votan aques-
ta nova contribució, dirán que ho fan
ab lo patriótic propòsit d'aixugar lo déficit.

No se 'ls creguin: votarán à favor del nou im-
post, no per fer desapareixe 'l déficit, sinó porque
com casi tots ells son casats, volen veure si d'
aquest modo obligan à pendre estat al inmens nú-
mero de solters que ara se la campan ab completa
independencia.

¡Es tan agradable, quan un está engabiat, re-
parar que à la gabiá hi entran aucells nous!

Per supuesto que 'l projecte, de la mateixa ma-
nera que ha trobat padrins, ha tropessat ab perso-
nas que l'atacan.

—Posar trabas al celibat—diuhen aquests—es
coartar la llibertat individual.

—Deixéuvos de llibertats y de romansos—diu-
hen los apóstols de la nova contribució:—ara no
's tracta de llibertats sino de quartos. L'estat ne-
cessita diners, y posat en lo trance duríssim de te-
nirlos que demanar ¿á qui pot acudir millor que
als solters, que viuhen libres de cargas, que no te-
nen los gastos ni las sangrias que debilitan als
que forman part del gremi del matrimoni?

—¡Oh!—replican los altres:—tot aixó es molt bo-
nich, en teoria; pero ¿no veyeu que 'ls solters ge-
neralment son gent jove y sense medis; qu' en-
care no han trobat la manera de fer fortuna y que
la major part de las vegadas no 's casan precisa-
ment per falta de recursos?

—Aixó 'ls servirà d'estímul. Aixís apendrán à
espavilarse. Lo nou impost es una providencia
rentística y una idea moralisadora. ¿Vols viure in-
dependent? Donchs paga. ¿Vols lliurarte d'aques-
ta contribució? Casat.—

Aquí entrarán los cálculs de cadascú. Establert
lo gravámen que avuy está en projecte, es natu-
ral que 'ls celibataris se posin à fer números.

—Lo viure solter me costa... tant. La contribu-
ció puja à tant més: total... tant. Si 'm caso, gas-
taré... quant. ¿Qué 'm surt més à compte?—

Per xó, en rigor, encare no 's pot dir res fins
que se sáiga quina es la tarifa que 'l govern es-
tableix per aquesta materia.

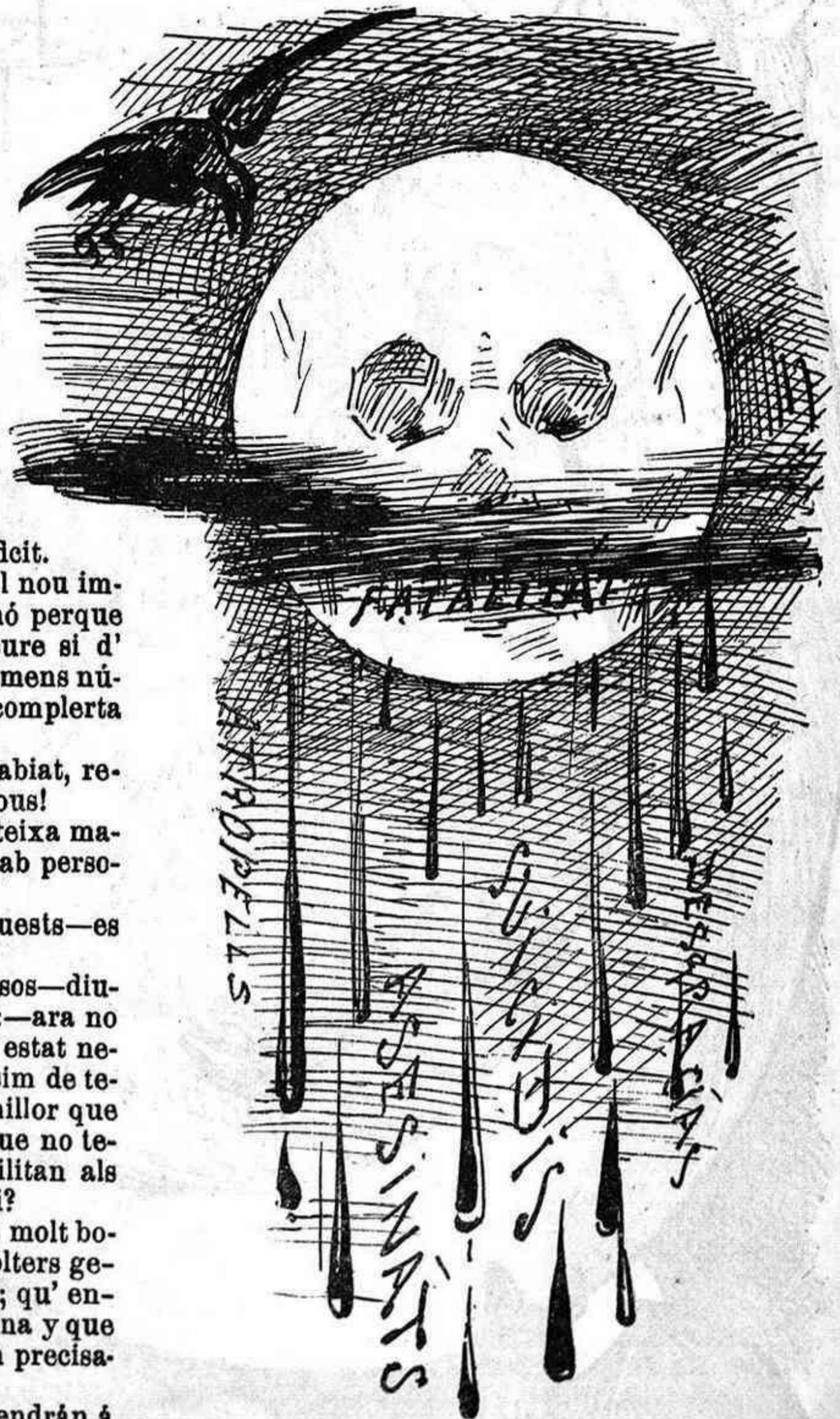
Perque tan alta pot ser la quota que als solters
se senyalí, que aquests, fent *de tripas corazón*,
juguin lo tot pèl tot y exclamin:

—Per haver de mantenir à un govern... més
val mantenir una dona, que sempre fa més goig.

¡No se 'n veurán pocas d'escenas graciosas lo
dia que aquest projecte siga lley!

—«Pare—escriurá un jove estudiant, al autor
»dels seus días:—à més dels diners de la matrícula
»y gastos d'estudis, fassim lo favor d'enviarme
»una cantitat per pagar lo dret de solteria, per.

LA MALA LLUNA

Per ara no mostra
senyals de menguá.
(En lo próxim número
se continuará.)

TOT PER ELL!

»que estich molt escurat,
»y si no m'ajuda, no tin-
»dré més remey que ca-
»sarme ab la primera dona
»que passi.»

Un enamorat, que tal
vegada fa deu anys que
festeja sense resóldrels
may á doná 'l cop, se 'n
anirà precipitadament á
la séva xicota y li dirá:

—Cuyta, arréglat las
cosas y no t'entretenguis:
convé que 'ns casém avans
del día 15.

—¿Y aixó?—preguntará
la nena agradablement
sorpresa:—¿á qué venen
aquestas corredissas?

—Es porque 'l día 16
comensarán á passar los
recaudadors de la contri-
bució sobre 'ls solters.—

Un amich trobará á un
altre de brasset ab una
senyora.

—¡Hola! ¿t'has casat?

—Ja ho veus.

—¿Matrimoni d'amor?

—li preguntará acostant-
seli á l'orella.

—No.

—¿D'interés?

—Tampoch.

—¿Y donchs?

—M'hi casat senzilla-
ment per necessitat. No
podia pagar la nova con-
tribució.—

Gracias á aquest impost,
las noyas solteras tindrán
més estima y serán més
buscadas que ara.

¡No 's donarán poca importancia sapiguent que
ab un sí ó un no poden salvar á un home del
pago de drets!

—Bé, ja li veig las intencions—dirá qualsevol
discreta joveneta al home que la requiebri—totas
aquestas floretas que 'm tira, massa sé lo que sig-
nifican....

—¿Qué han de significar! Que la estimo, que la
adoro....

—¡Si 'l crech! Tot aixó ho fa per poguer donarse
de baixa de la contribució dels solters.—

Lo bonieh es que, com que feta la ley, feta
la trampa, de la mateixa manera que 'l govern
procura apretar las clavillas porque l'impost don-
gui bons rendiments, no faltarà algú que arbitrará
recursos y escapatorias pera eludir lo pago d'
aquesta gabela.

Desde 'ls certificats de matrimoni falsos hasta 'l
procediment de casarse avuy per divorciarse demá,
ino se n'inventarán pocas de maniobras, traficas
y combinacions fraudulentas!

De tots modos, deixant apart los inconvenients
qu' en la práctica pot tenir la cosa, no pot negarse
que 'l pensament ha de ser productiu y que, fins
admetent moltas filtracions é irregularitats, l'im-
post sobre 'ls solters es una innovació rentística
digna d'estudi.

¿Cóm dimontri 'l govern espanyol, que sempre
está tan apurat, no imita l'exemple de Fransa?

M'agradaría que ho fés.... no més per veure la
cara que hi fan los capelláns.

Recolzada á la finestra
icóm se complau esperant,
sense pensar qu' allí dintre
lo rostit s' está agafant!

Perque—aixó ni cal dirho—pels efectes legals,
encare que tinguin majordona, se 'ls consideraría
com si fossin solters.

A. MARCH.

FATALITAT

Sé que 'm dirás que deliro,
que só un imbécil, un boig;
mes dech parlar, vida meva,
perque no visch d' ilusions.

En lo camí de la vida
vaig trobart' per ma dissort;
inconscient seguint tos passos,
igual rumbo hem fet els dos,
y quan de nostra jornada
creya al fi tenir aprop,
aquell camí que seguíam
se subdivideix en dos.

A mon olvit un d' ells porta,
á ton despreci 'l segón,
y ab implacable feresa
pórtanme 'ls dos á la mort.

Sé que tú no pots volerme;
que jo per tú soch molt poch,
qu' es pretendre un impossible
lo pretendre ton amor,
y per xó sé qu' estimante
estich condemnat á mort.

Sé també, estimada meva,

«TERESA»

A MADRIT

A BARCELONA

—Decididament, me faig catalana.

que olvidarte 'l cor no pot,
perque ta imatge divina
hi està arrelada tan fort
com d' un roure centenari
s' arrapa l' eura en lo tronch.

Quan l' eura sas arrels clava
en la soca, si es que 's vol
arrancarlas, per lograrho
s' ha de tallar soca y tot.

Vá ab l' olvit, donchs, y 'l despreci
aparellada ma mort:
estimar sens esperansa
es fé 'l buit á mon entorn
y pera del pit llensarte
m' hauría d' arrencá 'l cor.

JAPET DE L' ORGA

PANAMÁ LITERARI

Aixís, ab totas las lletas. *Panamá*, es á dir, tarugo colossal, inmensa estafa literaria.

Un senyor ho ha descubert. Recullint datos, examinant llistas y remenant arxius, l' investigador ha trobat que las empresas de teatros d' Espanya pagan drets de propietat ó de representació per unas 12 mil obras, entre grossas y xicas.

Y com en las oficinas del registre de la propietat intelectual únicament n' hi ha inscrites unas

tres mil, lo descubridor ne treu la conseqüencia de que tenim unas nou mil obras que no están registradas y no obstant cobran drets de representació cada vegada que 's posan en escena.

Aquí tenen lo *Panamá literari*, lo tarugo horrorós, la inmensa irregularitat que 'ls autors realisan.

Perque no 's figurin que 's tracti de quatre quartos, nó; 'l *timo* literari es dels que pesan: no es un petit llusset, sino una ballena.

Segons lo seu descubridor, los drets de representació cobrats per aquestas nou mil obras qu' están fora de la ley, «importa considerable número de »MILLONES, sacados con malas artes á las empresas teatrales, con ayuda de los alcaldes y gobernadores de provincia.»

Y després de declarar que aixó resulta monstruoso, lo cassador del *Panamá* parla d' accions civils y criminals, y amenassa als que han cobrat aquestos drets, ab lo Códich y fins no sé si ab tota la caballería y l' artillería de que 's pugui disposar.

¡Mirin los autors dramátichs qué calladet s' ho portavan! ¡Arribar á cobrar *milions*, de bóbilis-bóbilis! ¡Vet'aquí perque lluheixen tant, y se la passen tan bé y 's fan aquestos palau tan suntuosos! ¡Ja ho crech, cobrant *milions*, *panamiscs* inicüament á las pobras empresas!

¿Ja s' han escandalisat? ¿ja s' han horrorisat prou?

Donchs ara parlem una mica en serio.

¿Qué tenim aquí? Dos datos y una conseqüencia.

Los datos podrán ser exactes; la conseqüencia... no hi ha per ahont agafarla.

Las empresas han pagat drets de 12 mil obras; en lo registre no mes n' hi figuran tres mil, ¿y 'l cobrar drets per las altras nou mil constituheix una estafa, un *Panamá*?

¿Qué n' han de fer las empresas de si un' obra está ó no registrada? La circunstancia d' inscriurela en lo llibre de la propietat ¿millora ó perjudica la producció?

Las empresas no poden ni deuen saber sino una cosa. ¿Posan l' obra en escena? Han de pagar los drets estipulats. ¿No la posan? No han de pagar res. Tot lo demés es ficarse en llibres de caballeria y buscar lo que 's diu excusas de mal pagador.

La teoria del descubridor del *Panamá* literari es hermosísima.

—Es veritat—diu ell—que las empresas han representat las obras; es cert que si las han representadas ha sigut porque 'ls haurá convingut; es positiu que tota representació implica 'l pago de drets; pero ¿los autors ó propietaris d' aquestas obras no las han inscrites en lo registre oficial? Donchs *itarugo*, estafa, *Panamá* literari! Las empresas no han de satisfacer res; las empresas han de reclamar la devolució de lo que fins ara han pagat....

Si estessin registradas ¿ho dirian aixó? ¡No! Y pues ¿d' aquest insignificant detall depen el que las empresas se resisteixin al pago d' un deute tan sagrat com lo que mes ho sigui?

¿Qué diria l' autor d' aquest descobriment si en un moment dat tots los concurrents d' un teatro s' aixequessin cridant:

—Volém que 'ns tornin l' impórt de la entrada porque hem averiguat que la empresa encare no ha pagat las decoracions?—

Si 'ls empressaris de teatros s' empenyan en no pagar drets per aquestas nou mil obras, á la ma ho tenen: que no las representin.

¡*Panamá* literari 'l cobro de drets de produccions que s' han posat realment en escena!.... ¡*Panamá*!

Bé es veritat que *panamá* tan pot significar un timo com un barret.

¡Potser si que aixó en resúm no es res mes que l' obra d' un barret... de riallas!

MA'CIAS BONAFÉ.

BALADA NEGRA

Davant la freda llosa del sepulcre,
hipócrita de cor,
he contemplat l' adúltera farsanta
plorant á son espós.
Hi soch anat mes tart. Ella era fora
y al declinar el jorn
per sobre de la tomba silenciosa
lliscava un caragol.
Llavoras m' han vingut á la memoria
tot un munt de recorts,
comparant al difunt, Deu me perdoni,
ab l' animal babós,
y 'm deya á mí mateix, com ell la casa
damunt seu duya 'l mort,
que las cargas feixugas de la vida
pel marit sempre son.

Sa esposa descastada y melindrosa
malmeté son honor,
y com lo caragol desde aquell día
portá l' estigma al front.
Per fugir de la mengua y del oprobí
vá rastrejar per tot,
babejant una estela verinosa
de rancunias y dols.
Y ab el cap baix mentres el temps corria
he restat cavilós,
fins que m' han deixondit movent sos brassos
els sálzers del entorn,
y al aixecar ma vista esporuguida
buscant al cel conhort,
la lluna insultadora m' ensenyava
á tall de mofa 'ls corns.

FOLLET.

TOCINAYRES D' UPA

—Butifarras y salsitjas
¡fora, fora, no 'n volém!
¡Sols s' ha de vendre 'l tocino
vell y ranci que guardém!

DE LA TERRA (PER MARIANO FOIX)

—¿Se 'n recorda, donya Mónica, d' aquella nit de Sant Joan, quan vosté encara era soltera, que vam anar a la font del Gat y....
—¡Callit! No m' ho retregui.... davant de la noya!

MARIANO FOIX

—¿Quan me comprarás aquella pulsera, papá meu?
—Ara aviat, quan vinguin bones noticias de l' Habana... y las Cubas pujin.

FUNCIÓ DE GALA

—Me sembla que hi aném massa aviat...
—¿Vol dir?...
—No més haurán fet dos actes...

L' arribada del papá.

DAVANT D' UNA QUINCALLERÍA.—La nina que balla tota sola.

—¡Lo mestre m' ha pegaaaat!

LIRICH

Com las obras qu' estrena la companyia de 'n Mario son tan lleugeras, no es extrany que passin tan depressa. Tot lo lleuger generalment corra, vola y prompte 's pert de vista.

La Monja descalza del noy xich de ca' l'Echegaray es una producció que pertany de plé al género convencional. Tot lo qu' en ella passa succebeix per voluntat expressa del autor, perque aixís li convé y no perque la lógica ho exigeixi, ni la realitat ho ensenyi. Res té, donchs, d' extrany que 'l públich no 's convenci.

Miquel Echegaray s' ha mostrat mes felís qu' en la combinació del assumpto, en lo diálech, en lo qual s' hi adverteix desseguida aquella ma tan versada en lo maneig del vers octossilabo. La Cobeña y l' Alverá, en Mario y en Thuiller van interpretar ab acert los principals papers de la comedia.

Ab la pessa *Los Asistentes* ha escalat lo teatro l' escriptor catalá Pau Parellada, conegut en la premsa festiva per sos articles cómichs y per sos dibuixos caricatureschs ab lo pseudónim de Melitón Gonzalez. Ab *Los Asistentes* demostra ser un gat dels frares, ple de bon humor, un xich exagerat; pero comunicatiu en alt grau. Per las riallas dels espectadors se pot assegurar qu' en Melitón Gonzalez, sab perfectament ahont el públich té las pessigollas.

Villa Tula de 'n Vital Aza vé á ser la segona part de Mi-

L' ALEGRIA DE CASA

— ¡Bon dia tinguin!

litares y paisanos, y figúrinse si será veritat alló que diuen de que «nunca segundas partes fueron buenas», que á pesar de la facundia inagotable y de la bona sombra del Sr. Aza, no ha pogut lograr que *Villa Tula* fassi bon costat á aqueix gran número de produccions ab que ha enriquit lo repertori cómich de la escena castellana.

L' obra resulta llarga, estiraganyada, bastant xistosa, aixó si, no pot negarse; pero 'ls xistes que serveixen per donar vida á una pessa, á un juguet, á un fi de festa, no bastan ells sols per assegurarla á una producció en quatre actes. A pesar de tot lo públich va aplaudirla, pero la veritat es que ha figurat molt poch en lo cartell.

Un altre estreno; pero que per nosaltres no ho ha sigut del tot: *Los pajarillos*. Lo Sr. Pous ja havia acomodad á la escena catalana la producció francesa de que aquests *aucelets* dimanan.

L' obra sigué ben rebuda; pero no pot dirse tampoch en justicia, que tingués un éxit franch de aquells que fan pressentir una existencia gloriosa y duradera.

Aquestas produccions frívolas, habilidosas, mes atentas á entretenir que á interessar y convencer son los últims estertors de un teatro caduch y gastat, que s' está morint de vellesa. Per aixó no logran posar fondas arreles en lo gust del públich, cada día mes exigent y ab mes avidés de novetat y de reforma.

Per ahir dijous estava anunciada la primera representació de *Miel de la Alcarria*.

Ja tenim una bresca per la nostra próxima revista.

TIVOLI

Dihent que continuan las representacions de *Mujer y reina* y que s' están fent preparatius per nous estrenos, hauré complert ab lo lector, per lo que respecta á la present setmana.

Los concerts d' Euterpe, dirigits aquest any pel mestre Morera han mogut l' interés del auditori. La direcció del nou mestre 's traslluheix ja en la bona elecció de las pesses instrumentals, y creyém que no tardará á notarse també en la interpretació de las vocals que tan susceptibles són de ajust y bon colorit.

En l' últim concert hi prengueren part los germans Fontova. Lo violinista Lleó alcansá un verdader triunfo que compartí ab lo seu germá Conrat.

NOVEDATS

No hem de parlar de *Teresa*, després de consagrarli la *Crónica* del present número.

Lo únich que 'ns extranya es que una obra que va excitar tan poderosament la curiositat del públich y que va ser tan ruidosament aplaudida no s' haja tornat á representar. ¿Qué ha passat perque l' empresa prescindeixi de un medi tan segur de donar animació á la temporada? ¿Quina influencia extranya pot haver mediat perque *Teresa* 's veja soptadament privada dels justos aplausos del públich de Barcelona, avuy mes intrigat que may per un' obra tan vivament discutida?

Jo per ma part considero que retirá un' obra ab vida quan se veu mes aplaudida... la vritat, no fa guerrero.

En cambi la companyia s' ha entregat á *tuti-plé* á la interpretació de algunas obras del teatro antich, com *La Villana de Vallecas* de Tirso de Molina y *La niña boba* de Lope de Vega.

En aquestas si que no hi palpitan las passions propias dels nostres temps, ni s' hi percibeixen los remors fondos de la lluyta social, ni s' hi destaca un sol atreviment que pugja pertubar la digestió tranquila de certas classes, que van al teatro no á sentir ni á meditar, ni molt menos á emocionarse, sino á distreures y á passar l' estona, en opinió de certs crítichs poch amichs d' encaparrarse.

Hi ha gent que mereixeria viure en lo sigle xvii. María Guerrero y en Diaz de Mendoza interpretan aquestas obras ab especial esmero, aprofitant la oportunitat de lluhir los seus primors de dicció, com un complement dels richs trajos d' época que vesteixen, treball per cert mes senzill y menos exposat á patir del cor ó dels nervis, que aquell altre' qu' exigeix esclats de vida y plena identifica-

ció psicològica ab los sentiments y las pasions dels personatjes.

CATALUNYA

Vico, incansable, ha reproduhit los dramas *A espaldas de la ley*, *La Campana de la Almudaina* y *La muerte en los labios*.

En totas aquestas produccions ha desplegat aquella potencia dramática que 'l caracteriza y que tan celebran los seus constants admiradors.

JARDI ESPANYOL

En Monteros' ha proposat imitar á n' en Fregoli, recullint en lo torbelli de las sévas transformacions aplausos del públich que cada nit acut á pendre la fresca en 'aquest local.

Mentres tant s'anuncian y 's preparan nous estrenos.

GRANVIA

Ha vingut á amenisar l'espectacle de la sarsuela xica que 's cultiva en aquest teatro l'aparició de la serpentina espanyola Pilar Aros, que per cert no ho fa gens malament.

Una nova artista, la Srta. Gomez s'ha fet aplaudir interpretant la *Susana de La Verbena de la Paloma*, obra que á pesar de haver sigut tan divulgada troba encare en lo públic un eco del gran éxit que va obtenir al *Eldorado*.

N. N. N.

LA FIGUERA DEL AVI

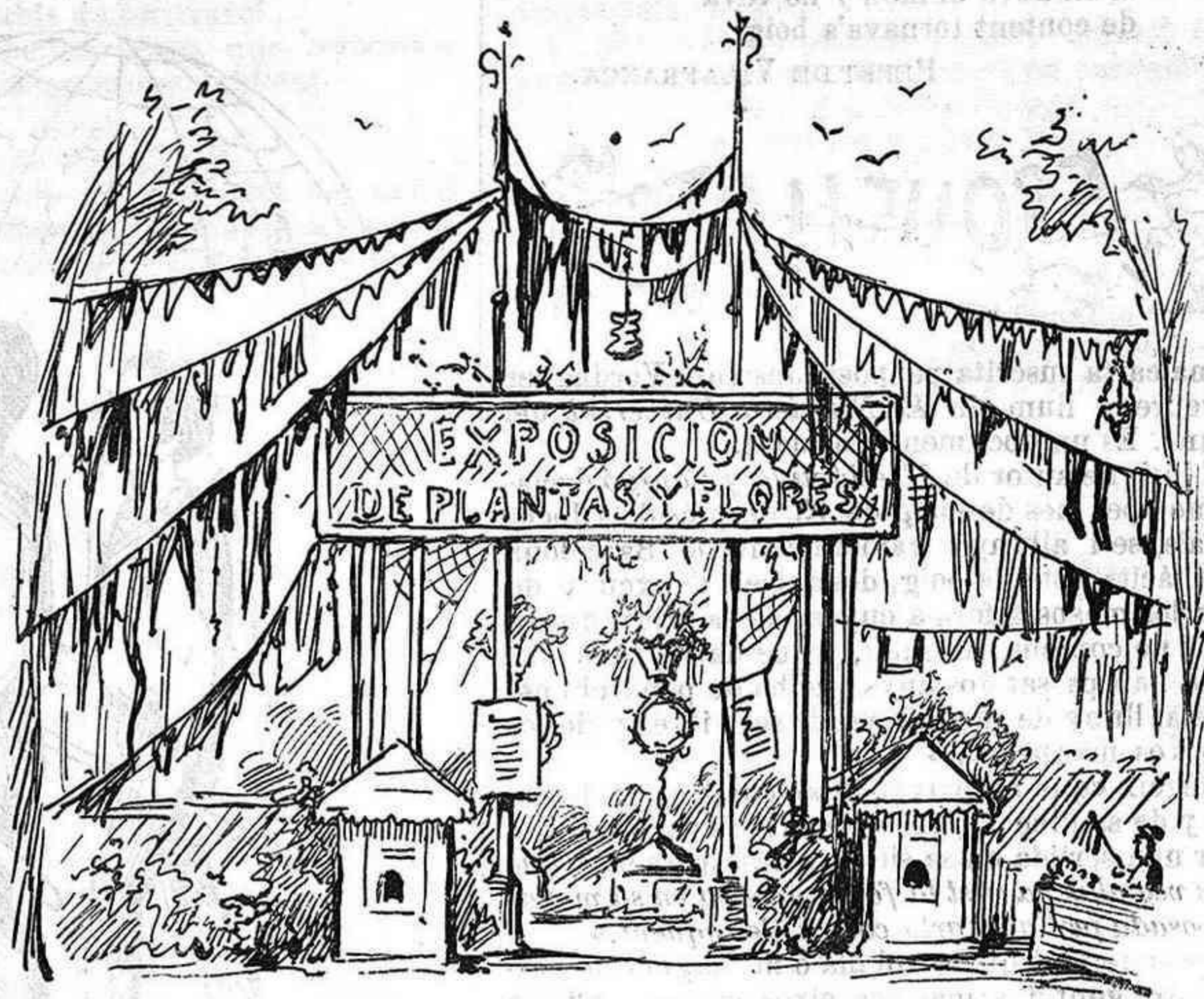
Lo meu avi, qu' al cel sigui
va plantar quan era noy,
una branca de figuera
al cap de-vall del seu hort.

La branca va pendre ufana,
prompte fou un arbre gros,
y al cap de poch anys ja omplía
coves de figas á doll;
que 'n menjava 'l secretari,
l' alcalde, 'l senyor rector
y encare diu que 'n sobran
per engreixar dos godoys.

Tant va creixer la figuera,
que 'ls vehins d' aquells entorns
donavan la enhorabona
al meu avi, y ell, joyós,
casi sempre 'ls contestava
aqueixos mateixos mots:
—Jo vaig plantá una figuera
perque serveixen per tot:
sols per tenir que deixarla
me sab greu marxar del mon;
que la guardin quan jo 'm mori
los meus nets per bon recort.—

Mori l'avi y mil vegadas
sota aquell cel de verdor
dihentli cosas á una nina

LA FESTA DEL BARRI

Una festa de capritxo,
quatre flors y uns quants drapets.
Es alló que diu lo ditxo:
—Pobrets y alegrets.

vaig veure pòndres lo sol.

Y cuántas y cuántas otras,
quatre ó cinch amichs y jo,
dessota d' aquella sombra
hi haviam fet techs molt bons.

Si es cert lo que l'avi deya
ningú ho pot saber com jo;
jo, sí, que per experiencia
podré repetí aquells mots:
«M' agradan molt las figueras
perque serveixen per tot.»—

Fa poch, me la posá en tracte
un reputat escultor
empenyat en que li vengui
perque diu que 'l bon rector
del poble de la Llacuna
vol que 'ls fassi 'l Sant Patró.

Y com aquesta figuera
reuneix la condició
de tenir doble la soca,
li fá á n' ell d' alló més goig,
perque de una sola pessa
li surt un Sant Roch y 'l gos.

Aixís es que á la figuera
que á mí m' ha fet tants favors,
li darán uns quants cops d' aixa,
la tornejarán un poch,
y 'ls devots que la visitin
li dirán oracions.

Qui es fácil que no n' hi diga
serán las ninas que al hort
sota l'ombra de sas branques
parlavan ab mí d' amors,
que, avergonyidas, tal volta
fins perdrán la devoció;
pro 'l meu avi, qu' al cel sigui,

ell qu' era tan religiós,
si baixava al mon y ho veyá
de content tornava's boig.

PEPET DE VILAFRANCA.

Una carta suscrita pel poeta Jascinto Verdaguer vá veure la llum en *El Noticiero Universal* del dilluns. Es un document alarmant.

L' insigne autor de *L' Atlántida* y *Canigó* declara que «pel mes de maig del 93, després dels Jochs Florals, se l' allunyá traidorament de Barcelona ab la tácita nota de boig, donantseli l' excusa de anar dos mesos á fora á cuydar de sa salut: que hi aná si no content, resignat, y que darrera 'ls dos mesos han passat dos anys que ha de pendrehi paciència, lluny de sos editors, de sos llibres y de sos mateixos manuscrits.»

Afegeix «que ha baixat á Barcelona en us de son dret y de sa llibertat per arreglar sos assumptos y obrir una sortida en sa situació desesperada, y que *duas vegadas ha vist la forsa pública en sa mateixa posada per agafarlo com á delinquent.*»

Per si demá ó qualsevol dia ó nit hagués de passar entre gent d' armes per eixos carrers, afirma que «protesta davant de la llei, davant de la gent honrada de Barcelona que 'l coneix, davant de cel y terra y del mateix Deu que 'ns ha de judicar á tots de la iniquitat de qu' es víctima (diu) no sé ab quin fi aquest pobre sacerdot.»

Reproduhim sense comentaris la part mes sustancial de un escrit que tant per lo que manifesta com per la qualitat y condició de la persona que 'l suscriu, ha cridat poderosament l' atenció de Barcelona entera.

Per la nostra part estarem á la mira de lo que passa, puig la personalitat del ilustre poeta catalá 'ns es altament simpática y 'ns interessa de una manera extraordinaria.

Remanent de la corrida de beneficencia donada á Barcelona: 18,449 pessetas, comprenenti alguns donatius y l' impost de la rifa de las monyas.

Cantitat líquida á benefici del hospital provincial de Madrid, produhida per l' última corrida de beneficencia donada en aquella Capital: 50,000 pessetas.

¿Es que á Madrid son més benéfichs que á Barcelona? ¿Es que aquella plassa te mes cabuda que la nostra y per lo tant produheix majors ingressos? ¿O es que allí en materias tauromáquicas ne saben mes que aquí?

En aquest cas es de presumir que quan en aquella capital organisan una corrida benéfica 'ls primers socorreguts no son los ganaders, ni 'ls toreros, ni 'ls propietaris de la plassa, ni molt menos los empresaris.

Sols de aquesta manera s' explica que 'l tall mes sustanciós siga, com es molt just, el qu' está destinat als pobres.

En la qüestió del tranvía, l' Ajuntament ha comensat á ensenyar la punta de l' orella.

Lo ministre de la Governació demana l' expedient, y la corporació municipal fá un quiebro dig-

LOS INDISPENSABLES

Moixigangas, professons,
un enterro, un festival:
aquí no hi ha festa pública
sense l' «Asilo Naval.»

ne de 'n Guerrita, contestant al Ministre si li será lo mateix rebre 'ls certificats de determinats documents que pugan interessarli, en lloch del expedient complert que solicita.

D' aixó se 'n diu enganxar las mulas á la plataforma del darrera y allunyar-se á escape del punt de arribada.

Mister Morris, Mister Morris,
pot estarne ben content:
no dirá que á Barcelona
el tractin gens malament.

Algunas vegadas quedo assombrat llegint el *Brusi*. Com per exemple, quan D. Joan vá donar compte de la mort del amich Ixart, aprofitant l' ocasió per manifestar los concells qu' ell li donava.
¡Debilitats del *Mestre Titas!*

L' altre dia 's felicitava además de que s' hagués complert totalment lo séu bon desitj, al prescindir de manifestacions ruidosas y de «*relumbrón*», que pretendiendo honrar la memoria del difunto, hubieran resultado completamente impropias é inadecuadas á la formalidad y á la distinción de carácter que Ixart mostró siempre en vida.»

No sembla sino que perque 'l *Brusi* ho vá demanar, s' haja prescindit de totas aquestas cosas que enumera. Ab lo qual s' erigeix en *Mestre Titas* de tots los admiradors del plorat crítich, y en una especie d' executor de las sévas últimas voluntats.

Si l' amich Ixart pogués enterarse de aquestas oficiocitats puerils ó senils ¡quina rialleta més maliciosa s' estamparia en los séus llabis!

¡Y ell que no 'n sabia de somriurel...!

Precisament la llibertat agena que respectava més era la llibertat de posarse en ridícul.

Un eco del *Eco de la Barceloneta*:

«Com sempre 's troba la claveguera del carrer de la Concordia en un estat anòmal y á punt de constituhirse novament un foc de infecció perenne durant l' estiu.

«L' amo dels *Bany Orientals* impedeix que 's deixi expedita la lliure sortida de las ayguas enxarcadas importantse un pito la salut de aquells desgraciats vehins.»

L' *Eco de la Barceloneta* crida l' atenció de la premsa en general y del *Diluvi* en particular.

Y l' *Eco de las cloacas* no sent res y acluca l' ull com si li diguesses Lúcia ó hereu del Sr. Gasull.

¡Qui sab!

Tal vegada imagina que dels que morin empestats per aquesta causa, algú pot fer testament á favor séu!...

L' ARCALDE DE BARCELONA A GRACIA

Aquellas dugas barraquetas de la Plassa de Catalunya, separada l' una de l' altra per un petit espay s' han unit com bonas germanas, convertintse en un establiment públich, ahont s' hi serveixen refrescos.

Ja ho sab l' arcalde que volia

—Li porto 'ls gegants, senyora. En quant á las trampas...

— No, per trampas no 's molesti. Ja 'n tenim aquí ¡y grossas!

LA ESQUILA DE LA FORTALEZA

Los modas del siglo XIX

1868

1868

1869

1869

1870

1870

1871

1871

1872

1872

LÓPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

OBRA DE GRAN ÉXITO

ANUNCIOS

TERESA

ENSAYO DRAMÁTICO POR

LEOPOLDO ALAS (CLARIN)

Precio 1 peseta.

CLARÍN Y SU ENSAYO

por J. TORRENDELL Precio 1 peseta

COLECCIÓN DIAMANTE

ULTIMOS TOMOS PUBLICADOS

Tomo 23.—**GRITOS DEL ALMA**
POR Teodoro Guerrero

Tomo 24.—**ROMANCES Y OTROS EXCESOS**
POR Tomás Luceño

Precio: 2 reales tomo. Cubiertas al cromo distintas para cada tomo.

LO MON PER UN FORAT

PER

C. GUMÀ

ab dibuixos de M. MOLINÉ

Preu: 2 ralets.

OBRA NOVA

LO POEMA DEL COR

PER TEODORO BARÓ — ILUSTRACIÓ DE Martinez, Cubells, Lucas y Uria

Un tomo en 4.º Ptas. 4.—Enquadernat Ptas. 5.

EL MAESTRO CIRUELA

Lecturas POR A. SANCHEZ PÉREZ

Un tomo 8.º Ptas. 1.

Emili Vilanova **LA VIUDA** SAINETE EN UN ACTE Y DOS QUADROS
Ptas. 1.

Demá dissapte lo popular senmanari

La Campana de Gracia

PUBLICARÁ NÚMERO EXTRAORDINARI

8 planas

Preu: 10 céntims lo número

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

UN EQUILIBRI FACIL

¿Fácil?... Segons y conforme. Se tracta d' agafar ab la boca un terrós de sucre colcat en lo respaldo de la cadira. Vist lo primer dibuix, es ociós entrar en més detalls. En cap cas es tan oportú com ara alló de «val més manya que forsa.» ¿Tenen prou trassa? Atrapen lo terrós. ¿No 'n tenen? Se 'n van d'oros, conforme indica 'l dibuix segón.

impedir aquesta infracció: s' hi serveixen refrescos, a dins y a fora y a dalt de tot y en unas taulas que hi ha alrededor.

Taulas per mes senyas, que no poden posarse sino ab permís exprés de l' arcaldía.

Y com siga que l' arcalde s' ha estrellat al tractar de impedir l' infracció, las tauletas de fora serveixen admirablement perque 'ls ciutadans de Barcelona pugan veure l' infracció ab tota comoditat... y prenent refrescos!

¡Cosas del *Diluvi*! L' altre dia publicava una crítica altament laudatoria del drama *Teresa* que figura haverli sigut enviada, perque 'l *Diluvi* té aquesta sort tot li envían fet, els atachs contra las personas y las críticas teatrals.

Pero lo mes xocant es que al peu de l' article laudatori, 'l *Diluvi* hi posava la séva opinió, en aquesta forma:

«No hemos visto *Teresa* y no podemos medir el valor de la crítica que precede; pero los elogios a la prosa general de *Clarín* nos escaman, porque de esta primera firma literaria de España nosotros jamás hemos podido leer cuatro líneas seguidas, de puro atragantados de aspereza.»

Naturalment, entre la prosa de 'n *Clarín* y la del *Insensat* ¿quí vacila un sol instant?

L' una es aspra, y molestosa com los sons de un mal xarrach; l' altra en cambi, es llefiscosa com la baba de un llimach.

L' hassanya de la bella Otero al rebre als séus acreedors tirantlos pel cap plats y ampollas, de que s' ocupa ab gran luxo de detalls la premsa de París, ha mogut no poch escándol.

—Y no obstant—deya un jove molt tronat—la famosa cortesana mereix una gran creu, per la decisió varonil ab que ha romput las hostilitats contra 'ls inglesos.

Las senyoretas toreras han tingut a Logronyo una ovació colossal.

Aixís a lo menos ho consigna un telégrama, manifestant ademés que 'l públich entussiasmat las vá treure de la plassa carregantselas (ey... ara no pensin mal y deixinme acabar la frasse) carregantselas a las espatllas.

**

Un' altra noticia del género punxagut:

Reverte, víctima de una *cogida*, vá ser conduhit al séu domicili en estat gravíssim, del qual, afortunadament, n' ha sortit. Pero en los primers moments, quan encare 's temia per la séva existencia, a las llistas colocadas a la porta de casa, ahont molts hi posavan la séva firma, y un dels primers en Romero Robledo, un entussiasma hi vá escriure la següent redondilla:

«Deseo de corazón convencido plenamente de que eres todo un valiente torero de corazón.»

Ara m' explico que als periódichs que han celebrat moltíssim aquesta improvisació, no 'ls vaja agradar gens ni mica la *Teresa* de 'n *Clarín*.

* CUPÓ-REGALO *

Als lectors de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

UN ADULTERIO EN JUICIO ORAL

(MEDITACIONES)

Text de A. Llanas. 24 dibuixos de Apeles Mestres

Interessantíssima obreta que val dos rals y que 'ls lectors de LA ESQUELLA podran obtenir per un, presentant aquest cupó en la *Llibreria Espanyola*, *Rambla del Mitj*, 20.

●● Caduca 'l dia 30 d' aquest mes ●●

NOTA.—No es necessari tallar lo cupó. Bastará presentar l' exemplar pera la estampació del sello de la casa.

A un camàlich borni, un séu company li deya un dia:

—Tú si que 'n tens de sort, que quan te moris no tindrás tanta feyna com jo y 'l resto de las personas.

—Ay, ay ¿per qué?

—Perque no mes haurás de tancá un ull.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*A-ni-mo-sa-ment.*
- 2.ª ID.—*Can-so-ne-ta.*
- 3.ª SINONIMIA.—*Cara.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Palau de la Plateria.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Madrid.*
- 6.ª ROMBO.—

B
B O T
B O L A S
B O L T R E S
T A R O T
S E T
S

- 7.ª GEROGLIFICH.—*Un petit Pere 's diu Peret.*

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.